

щодо ризику неякісного, неповного або несвоєчасного надання правової допомоги адвокатом за дорученням (дорученнями) центру, за дорученням Координаційного центру з надання правової допомоги». Очевидно, що друга підстава може підлягати безмежно розширеному тлумаченню. Акцентуємо увагу на тому, що ініціатива в разі застосування другої підстави виходить суто від Центру, за відсутності скарги з боку клієнта.

КДКА має повноваження, пов'язані із попередньою оцінкою скарги як такої, що не відповідає встановленим вимогам – «Заява (скарга), оформлена без дотримання зазначених вимог, подана за межами строку притягнення адвоката до дисциплінарної відповідальності або така, що не містить відомостей про зміст дисциплінарного проступку адвоката, без викладу обставин, якими обґрунтовуються вимоги заявника (скаржника) та зазначення доказів, що підтверджують кожну обставину, повертається заявникові (скаржникові) з відповідними роз'ясненнями, не пізніше десяти днів від моменту її надходження» (п. 15 Положення «Про порядок прийняття та розгляду скарг щодо неналежної поведінки адвоката, яка може мати наслідком його дисциплінарну відповідальність» від 30.08.2014 (зі змінами від 30.07.2015)).// Режим доступ: <http://vkdka.org/polozhennya-pro-poryadok-prijnyattya-ta-rozglyadu-skarg-schodop-nalezhoji-povedinki-advokata-yaka-mozhe-mati-naslidkom-jogo-distsiplinarnu-vidpovidalnist/>). Натомість жодних вимог до звернення до Комісії не передбачено.

Строки притягнення адвоката до дисциплінарної відповідальності обмежені одним роком з моменту вчинення проступку. Скарга, подана за межами строку притягнення адвоката до дисциплінарної відповідальності повертається заявникові (скаржникові) без розгляду. Відповідних часових обмежень для діяльності по оцінюванню якості, повноти та своєчасності надання адвокатами безоплатної правової допомоги немає.

Дисциплінарне провадження передбачає права адвоката на участь в розгляді, надання доказів, оскарження прийнятих рішень тощо. Провадження по оцінюванню якості, повноти та своєчасності надання адвокатами безоплатної правової допомоги не містить аналогічних гарантій.

Це лише окремі, найбільш вагомі риси відмінності власне процедури розгляду скарги в порядку дисциплінарного провадження та в порядку провадження з оцінювання якості, повноти та своєчасності надання адвокатами безоплатної правової допомоги.

Важливим є те, що діяльність з оцінювання, поза сумнівом, пов'язана із втручанням в адвокатську таємницю. Однак, ч. 4 ст. 22 Закону України «Про адвокатуру та адвокатську діяльність» звільняє адвоката від обов'язку зберігати таємницю «у разі пред'явлення клієнтом вимог до адвоката». Такого звільнення немає в разі ініціації провадження по оцінці Центром, і це було б несправедливим по відношенню до клієнта. Однак, чи справедливо це по відношенню до адвоката? Згідно з діючими на теперішній час приписами Центру ініціювати діяльність по оцінюванню, керуючись наявністю «...обґрунтованого припущення щодо ризику...» можна, а адвокату спростувати ці припущення посиланням на факти заборонено, бо ці факти, скоріше за все, становлять адвокатську таємницю.

Отже, адвокат в процедурі оцінювання якості, повноти та своєчасності надання адвокатами безоплатної правової допомоги є практично беззахисним. Відповідно, провадження по оцінюванню якості, повноти та своєчасності надання адвокатами безоплатної правової допомоги – інструмент, доступний тільки державним органам, без належних гарантій щодо підстав, форми і порядку його порушення, забезпечений обов'язком Комісії розглянути усі відповідні звернення. Модель діяльності по оцінюванню якості, повноти та своєчасності надання адвокатами безоплатної правової допомоги не відповідає демократичним стандартам, не забезпечує правової визначеності та справедливості процедури.

Бершавський О.В.

*студент 5-го курсу Інституту кримінальної юстиції
Національного університету «Одеська юридична академія»*

ПРАВОВИЙ АНАЛІЗ ПІДСТАВИ УЧАСТІ АДВОКАТА В ЦИВІЛЬНОМУ СУДОЧИНСТВІ УКРАЇНИ

Інститут адвокатури займає провідне місце в правозахисній системі громадянського суспільства в Україні завдяки забезпеченню ефективного комплексного захисту прав і свобод людини і громадянина. Сучасна українська держава, що проголосила в якості своїх пріоритетів формування правової держави і демократичного громадянського суспільства, зацікавлена в тому, щоб адвокатура була ефективним і високопрофесійним інститутом, оскільки рівень її розвитку є індикатором стану демократії в суспільстві і однією з ознак реальної захищеності прав і свобод людини і громадянина.

На адвоката в цивільному судочинстві покладена функція надання кваліфікованої юридичної допомоги, котра повинна надаватися на професійній основі особами, котрі мають статус адвоката, фізичним та юридичним особам з метою захисту їх прав та інтересів. Даний вид допомоги здійснюється адвокатом в межах наданих йому повноважень. Виникає запитання про процесуальні підстави закріплення цих повноважень.

Розробкою окремих аспектів даної проблеми займалися такі відомі вчені, як Бойко А.Д., Івакін В.М., Хотенець П.В., Волкова Н.В., Чванкін С.А. та інші.

Одним із нормативно-правових актів, що закріплює повноваження адвоката щодо надання правової допомоги, зокрема в цивільному судочинстві, є Закон України «Про адвокатуру та адвокатську діяльність». Згідно зі ст. 26 даного Закону, адвокатська діяльність здійснюється на підставі договору про надання правової допомоги. Одночасно законодавець вказує й на перелік документів, що підтверджують повноваження адвоката на надання правової допомоги, а саме: 1) договір про надання правової допомоги; 2) довіреність; 3) ордер; 4) доручення органу (установи), уповноваженого законом на надання безоплатної правової допомоги.

Зробивши аналіз вказаної норми статті можна зробити висновок, що між адвокатом та клієнтом має бути укладений договір про надання правової допомоги, незважаючи на те, яким документом будуть посвідчуватися повноваження адвоката в суді.

Порядок підтвердження повноважень адвоката в цивільному судочинстві закріплений в ст. 42 Цивільного процесуального кодексу України, а саме: до документів, що посвідчують повноваження адвоката як представника належать: довіреність фізичної чи юридичної особи, ордер (до якого обов'язково додається витяг із договору), доручення органу (установи), уповноваженого законом на надання безоплатної правової допомоги, або договір.

Даний порядок є досить подібним майже для всіх процесуальних кодексів – Кодекс адміністративного судочинства України (ст.58), Господарський процесуальний кодекс України (ст.28), Кодекс України про адміністративні правопорушення (ст.271). Але є також і винятки. Так, наприклад кримінально-процесуальне законодавство дає визначення адвоката, як захисника, тобто особу, яка є окремим учасником процесу і уповноважена здійснювати захист прав і законних інтересів підозрюваного, обвинуваченого, використовувати всі вказані в законі засоби захисту з метою з'ясування обставин, які виправдовують обвинуваченого чи підозрюваного, або пом'якшують його відповідальність. Така принципова різниця полягає в тому, що Кримінальний процесуальний кодекс України не наділяє захисника функціями представника, тобто він не здійснює дії від імені підозрюваного чи обвинуваченого, але лише здійснює захист прав та інтересів даних осіб, тобто діє від свого імені. В цивільному процесі адвокат наділений функціями представника, дана позиція закріплена в п. 4 ст. 42 ЦПК України, де вказується, що повноваження адвоката як представника можуть також посвідчуватись ордером, який виданий відповідним адвокатським об'єднанням, або договором. До ордера обов'язково додається витяг із договору, у якому зазначаються повноваження адвоката як представника або обмеження його прав на вчинення окремих процесуальних дій. Витяг засвідчується підписом сторін договору.

Що стосується такого документу як доручення органу (установи), уповноваженого законом на надання безоплатної правової допомоги, то порядок його видачі регулюється ЗУ «Про безоплатну правову допомогу». Згідно з п.8 ч.1 ст.17 даного Закону, Центр з надання безоплатної правової допомоги в Автономній Республіці Крим, областях, міста Києві та Севастополі видає доручення для підтвердження повноважень захисника або повноважень адвоката для здійснення представництва інтересів особи в судах, органах державної влади,

органах місцевого самоврядування, перед іншими особами. Тому природа та порядок застосування зазначеного доручення має свою специфіку.

Інші документи (довіреність, ордер, договір про надання правової допомоги) можуть бути використані адвокатами в загальному порядку. Кожен із указаних договорів має свої особливості, а отже має як позитивні риси, так і недоліки. Тому використання конкретного виду документа в цивільному судочинстві залежить від реальних обставин справи.

Що стосується Закону України «Про адвокатуру та адвокатську діяльність», то вважаємо, що одним із основних позитивних аспектів даного Закону є положення ст. 26, за яким будь-яка адвокатська діяльність повинна здійснюватися лише на підставі договору про правову допомогу.

Підводячи підсумок можна зазначити, що необхідною умовою формування правової держави і громадянського суспільства є вдосконалення захисту прав і свобод громадян і організацій. А особа адвоката як представника сторони та третьої особи у цивільному судочинстві відіграє важливу роль в розгляді справи в суді та розвитку інституту адвокатури в Україні.

Богущ М.С.

*студентка 5-го курсу факультету цивільної та господарської юстиції
Національного університету «Одеська юридична академія»*

КОНКУРЕНЦІЯ НА РИНКУ ЮРИДИЧНИХ ПОСЛУГ

Ринок юридичних послуг, як повноцінний диференційований ринок сформувався з моменту становлення демократії в Україні та на початку розвитку економічних відносин, що супроводжувалось розвитком нормативно-правової бази та появи нових видів юридичних послуг. Відповідно формування ринку юридичних послуг пов'язане із виникненням суб'єктів ринку та об'єктів, щодо яких і розвивається конкуренція. Так, суб'єктами ринку у переважній більшості є адвокати, які можуть діяти індивідуально або в формах адвокатського об'єднання чи адвокатського бюро, юридичні фірми. Об'єктами конкуренції є потреби споживача у юридичних послугах.

Під юридичними послугами варто розуміти послуги у сфері права, які можуть надаватись фахівцями у галузі права, а саме: юристами, що практикують (на ринку юридичних послуг станом на 2015 р. широко розповсюджене надання юридичних послуг юристами, які діють у статусі представника за довіреністю) та юристами, які отримали статус адвоката. При цьому адвокатський статус істотну роль відіграє лише у кримінальному процесі, в якому захист не можуть здійснювати жодні інші особи, окрім тих, хто отримав свідоцтво на право здійснення адвокатської діяльності.

Суб'єкти конкуренції взаємодіючи між собою щодо об'єктів конкуренції стають причиною виникнення різних форм конкуренції, яку можна трактувати як боротьбу за найкращі умови на ринку, тобто можливість отримувати високі прибутки і тривале існування на ринку.

Як правило, поведінка суб'єктів конкуренції визначається обсягами та сутністю попиту та пропозиції на ринку, сукупністю конкурентних переваг суб'єктів конкуренції, законодавчо визначених умов ведення діяльності. Однак, на практиці ринок юридичних послуг поділено за галузевою приналежністю між тими суб'єктами ринку, які обрали стратегію на високоякісне задоволення потреб споживачів. При цьому ринкові умови, а саме: обмеженість попиту та надмірна пропозиція з одночасним зниженням добробуту фізичних осіб та прибутковості юридичних осіб, диктують відхилення від поділу ринку за галузями права.

Український ринок юридичних послуг ніколи не відрізнявся прозорістю. За даними аналітиків «Закон і бізнес», його загальний обсяг становить приблизно 12 млрд грн. (Бутовченко К.Г. Клієнти і конкуренти /К.Г. Бутовченко// Закон і Бізнес. - 2016. - № 32. - С.16). Враховуючи широке коло суб'єктів конкуренції, конкурентна боротьба на ринку юридичних послуг набуває забарвлення несумлінної, а саме:

- неправомірне використання чужих логотипів та фірмових найменувань, копіювання бланку, рекламних матеріалів, поширення неправдивої інформації про конкурента;